

סתם נזירות ל' יום (נזיר ה)

גליון 368

איתא במשנה בדרף ה. סתם נזירות ל' יום. ובגמ', מנהני מילי אמר רב מתנא אמר קרא קדוש יהיה, יהיה בגמטריא תלתין הוו. בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו האמורים בתורה ל' חסר אחת. וכתבו בתוס' (בד"ה בר פדא וכו') דלמרות שכתוב ל' פעמים, י"ל דנזר אלקיו על ראשו לא הוי ממניינא דהוא לשון כתר. וכן כתב המפרש, שאינו לשון נזירות אלא לשון עטרה.

ובהא דלמד רב מתנא מגמטריא כתב בפ' הרא"ש וז"ל יראה דגמרא גמירי לה ואסמכוה אהך גימט' דלאו מי"ג מדות היא שהתורה נדרשת בהו, עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם בפירושו המשניות וז"ל סמכו זה העיקר ר"ל סתם נזירות שלשים יום למה שנאמר קדוש יהיה, ומנין יהיה שלשים, לפיכך לא יהיה נזירות פחות מל' יום, וזה ענין מקובל, ואמנם סמך לזה על דרך סימן, עכ"ל. מבואר דאין דורשים דין דאורי' מגימטריא.

איברא, מוזכרת הדרשה של גימטריא בשלושים ושתים מדות של רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי. מדה כ"ט היא גימטריא, וכתוב שם אולי רבי ישמעאל לא דריש גימטריא ולא דריש יהיה גימטריא תלתין גבי נזיר אלא כאידך דאית ליה מנזיר ונזירות דכתיב בתורה כדאיתא התם (בסוגיין) ולכך לא חשיב להו, עכ"ל. משמע שלמד דבזה גופא נחלקו בסוגיין אם גימטריא היא דרשה גמורה או לא. ורבי ישמעאל שלא נקט גימטריא במדות שהתורה נדרשת בהן ס"ל כבר פדא שדרש מנזיר נזרו. אבל לרב מתנא הוי דרשה גמורה. אבל ברא"ש וברמב"ם מבואר אחרת, דגם לרב מתנא אינה אלא אסמכתא.

ובהמשך הסוגיא (בדרף ה:) תנן סתם נזירות שלשים יום. בשלמא לרב מתנא ניחא (דיהיה שווה שלשים) אלא לבר פדא קשיא (דהא לבר פדא סתם נזירות צ"ל כ"ט יום כמנין נזיר נזרו וכנ"ל). אמר לך בר פדא אידי דאיכא יום תלתין דמגלח ומביא קרבנותיו, משום הכי תנא שלשים.

וצ"ב בתירוץ הגמ' דאמנם מגלח ומביא קרבנותיו ביום ל' אבל למעשה הנזירות היא רק לכ"ט יום. וביארו בתוס' (בד"ה ומשני כיון וכו') דכיון דאסור לשתות ביין וליטמא למתים עד שמביא קרבנותיו, משום הכי תני תלתין יומין, דמשך הנזירות עד תלתין יומי כי לכתחילה (יש מוחקין המלה לכתחילה) אי אפשר להביא קרבנותיו בכ"ט אפי' לבר פדא אלא ביום שלשים וכו'.

והיינו דהיות ולמעשה אינו יכול להביא קרבנותיו עד יום ל', ועד שיביא עדיין אסור באיסורי הנזירות, יוצא שבפועל נוהגים איסורי נזירות עד יום ל', ולכן נאמר שסתם נזירות ל' יום.

אלא דיש להקשות דהא גם אם יאחר קרבנותיו עד היום הל"א יהיה אסור ביין גם ביום ל"א, וזה ברור שאין סתם נזירות ל"א יום, א"כ למה שייחשב יום ל' כחלק מהנזירות מחמת שעדיין לא הביא קרבנותיו. וע"כ כי אין אפשרות בפחות מל', ולכן נחשב יום ל' כחלק מימי הנזירות דאין נזירות שיהיה בה רק כ"ט יום של איסור משא"כ יום ל"א, גם אם במקרה יאחר אבל אין זה הופך אותו לחלק מעצם ימי הנזירות.

והנה יש גירסא בתוס' דיום שלשים הוא יום דהויא ליה כפרה, דאפי' נזיר טהור קצת חוטא הוא שציער עצמו מן היין. וכן גרס בפירושו הרא"ש, דמגלח קרבנותיו והויא ליה כפרה. וצ"ב בתוספת זו.

וכתב בחי' רבינו פרץ הכהן (בשיטת הקדמונים) ונ"ל דלכן נקט תלמודא דהויא ליה כפרה עם מגלח ומייתי קרבנותיו משום דהכי קאמר דעושה בו רוב עניינים הצריכים לנזירות, דהיינו הבאת קרבנות ותגלחת. ועוד שיש לו באותו היום כפרה על מה שחטא בנזירות שצער עצמו מן היין, יש לנו לחשבו בכלל ימי נזירות מפני שהוא צריך לו. שאע"פ שלא נחשבהו מטעם דין נזירות שיש עליו בקצת היום כדפרישית לעיל (עיי"ש) יש לנו לחשבו בכלל שלשים מהאי טעמא שצריך לעשות בו רוב דברים הצריכים לנזירות כדפרישית. וניחא השתא דנקט והויא ליה כפרה לאשמועין שיש בו הרבה דברים שהם עיקר ענייני נזירות.

למד רבינו פרץ דלא די בזה שעדיין יש איסורי נזירות במקצת היום הל' כדי להחשיבו בכלל ימי הנזירות, אלא רק בגלל שצריך לעשות בו רוב דברים הצריכים לנזירות דהיינו הקרבנות והכפרה.

והנה ברמב"ם כתב (פ"ו נזירות ה"ד) נטמא אחר יום מלאת, שהוא יום הבאת קרבנות טהרה אילו לא נטמא, סתר שלשים יום בלבד וכו'. (ובהל' ה') נטמא ביום שלאחריו, שהוא יום שראוי לגדל שער אילו גלח אחר מלאת, הרי זה אינו סותר כלום אע"פ שעדיין לא גלח שהרי שלמה הנזירות וכל הנטפל לה.

וביאר הגרי"ז (חי' הגרי"ז בסוגיין, ומובא גם בחי' הגר"ח בדף מז בשם הגרי"ז, וביונת אלם סי' ד) ששיטת הרמב"ם היא דהא דסותר ל' בנטמא ביום שלאחר מלאת (וס"ל שהוא דין דאורי' ולא מדרבנן כשיטת התוס' בדף טז) אין הטעם משום דכיון דעוד לא הותר באיסורי הנזיר סותר דהא בנטמא ביום שלאחריו לפני שהביא קרבנותיו אינו סותר. רק דעיקר הטעם דסותר ביום שלאחר מלאת הוא משום דהוא יום הבאת קרבנותיו וכלשון הרמב"ם בהל' ד, והיינו דהרי חייבה התורה להביא קרבנות ביום שלאחר מלאת, והוא דין מיוחד בנזיר שצריך להביא דוקא באותו יום, ומשו"ה באותו יום אכתי שם נזיר עליו ושייך סתירה. אבל ביום שלאחר מכן אפי' אם לא הביא קרבנותיו עדיין, מ"מ אין כבר עליו חלות נזירות לגבי קרבנות ורק חובת קרבנות בעלמא, וכלשון הרמב"ם שהרי שלמה הנזירות וכל שטפל לה, שגם שם נזיר לענין קרבנות כבר אין עליו לאחר יום הבאת הקרבנות.

ובאותו יום של הבאת קרבנותיו סותר רק ל' ולא כל מניינו כי בנטמא ביום מלאת עדיין חיוב מנין נזירות עליו ומשו"ה כשנטמא אז סותר הכל אבל אחר מלאת כבר אין עליו חיוב מנין נזירות שהרי כבר נשלם מניינו ביום מלאת אלא דמ"מ כיון שסוף סוף עדיין חלות נזירות עליו, משו"ה סותר סתם נזירות של ל' יום.

לפי הרמב"ם היות וביום ל' (לבר פדא) מביא קרבנותיו, הוא גם נחשב בכלל קיום נזירותו, ומשו"ה נקרא דסתם נזירות ל' יום, דלקיום הנזירות צריך אותו יום, והוי כעדיין לא נגמר נזירותו (למרות שגמר מניינו). ולסיכום יוצא דהדין שיום הל' כלול בסתם נזירות אליבא דבר פדא, לתוס' הוא בגלל שעדיין נוהגים בו איסורי נזירות. ולרבינו פרץ כי עושים בו רוב דברים הצריכים לנזירות, הקרבנות התגלחת והכפרה. ולרמב"ם כי יום ל' הוא יום הבאת קרבנותיו, ולכן עדיין חלות הנזירות עליו למרות שגמר המנין בסוף יום כ"ט.

והנה הראשונים בסוגיין דנו האם יש נפק"מ בין רב מתנא לבר פדא, דסוף סוף גם לבר פדא אמרינן דמדרבנן מגלח ביום ל"א ולא ביום ל'. ובמפרש כתב (דף ה: בד"ה דקסבר מקצת היום) מאי איכא בין רב מתנא לבר פדא. איכא דלבר פדא אם נטמא ביום שלשים, אחר מלאת קרינא בה ושוב אינו סותר את נדרו, ולרב מתנא וכו' תוך מלאת קרינא ביה, וצריך למנות פעם שניה. אי נמי וכו' שאם אמר הריני נזיר כ"ט ימים מגלח לכתחילה ליום ל' אליבא דבר פדא, ולרב מתנא וכו' עד ל' וא'.

וברא"ש כתב (בד"ה קסבר האי תנא) והשתא ליכא מידי בעיקר נזיר בין רב מתנא לבר פדא דלתרווייהו מדאורי' מגלח ביום ל' ומדרבנן אינו מגלח אלא עד ל"א אלא בהא פליגי דלבר פדא מיום כ"ט שלמו ימי נזירותו, ואם נטמא יום ל' קודם הבאת קרבנותיו אינו סותר מדאורי' אלא מדרבנן ואינו מביא קרבן. ולרב מתנא יום שלשים מן המנין אלא מקצת היום ככולו, ואם נטמא קודם הבאת קרבנותיו סותר מדאורי'.

ולפי הרמב"ם לפי הגרי"ז יוצא דבנטמא ביום ל"א תהיה נפק"מ, דלרב מתנא דמגלח לכתחילה ביום ל"א (ובחי' מרן רי"ז הלוי הל' נזירות ריש פ"ד כתב דהוי מדאורייתא), אם נטמא ביום ל"א הרי שנטמא ביום הבאת קרבנותיו וסותר ל' מדאורי'. אבל לבר פדא יום הבאת קרבנותיו הוא בעצם ביום ל' (ורק מדרבנן מביא ביום ל"א) ואם נטמא ביום ל' סותר ל' אבל אם נטמא ביום ל"א אינו סותר (אא"כ נאמר שסותר מדרבנן אבל עכ"פ לא יביא קרבן טומאה).

ובשטמ"ק (דף ו.) כתב דנראה דאם נטמא ביום ל"א סותר ל' מדרבנן, והכי איתא בהדיא בתוספתא נטמא ביום ל"א סותר הכל. והגרי"ז כתב דלרב מתנא היות ומדאורי' מגלח ביום ל"א הו"ל יום הבאת קרבנותיו ולכן סותר ל' מדאורי'. וזה לכאורה רק לפי רב מתנא אבל לבר פדא שמגלח מדאורי' לכתחילה ביום ל' (אשר על כן נאמר בהלכה סתם נזירות ל' יום) אם נטמא ביום ל"א ודאי לא יסתור מדאורייתא.